

Exploatarea plantelor în perioada epocii bronzului din Transilvania

Rezumat

Teza de abilitare: *Exploatarea plantelor în perioada epocii bronzului din Transilvania*; reprezintă un segment al cercetării științifice derulate după obținerea titlului de doctor în anul 2009, într-un domeniu de cercetare interdisciplinar arheologiei, anume arheobotanica. Teza de doctorat cu titlul "Cultivarea plantelor în pre-și protoistoria bazinului Intracarpatic din Romania", a fost publicată tot în anul 2009. În 2012, grație unei grant de cercetare UEFISCDI, publicam o nouă carte de specialitate: *Plant species within the diet of prehistoric communities from Transylvania*. Trebuie subliniat faptul că în România sunt publicate foarte puține lucrări de acest gen, consecință a lipsei specialiștilor în domeniu. Activitatea de cercetare științifică desfășurată în decursul celor 19 ani de carieră s-a orientat strict pe domeniul dietei umane concretizându-se prin publicarea articolelor de specialitate în limba română și engleză (58 studii), în reviste din țară și străinătate, majoritatea indexate în baze de date internaționale, prin apariția unor volume de unic autor (3 cărți), sau în colaborare (6 cărți).

Cercetarea de față, vine în continuarea tezei de doctorat, exploatănd o nișă cultural-cronologică a domeniului, încercând să adune informații inedite privind dieta umană din perioada vizată. Motivația pentru alegerea acestui segment cronologic al istorie umane se datorează și oportunității conform căreia, în ultimii ani, am beneficiat în special de probe arheobotanice relevante provenite din diverse situri aparținând epocii bronzului din Transilvania, având și calitatea de membru al colectivelor de cercetare a unora din aceste situri (*Teleac-Grușeț-Hârburi*).

Abordarea temei, a fost posibilă datorită unor circumstanțe fericite care au dus la descoperirea de macro resturi botanice în siturile arheologice ale perioadei din spațiul menționat. Descoperirile au fost făcute în cadrul unor șantiere arheologice sistematice sau de salvare: *Carei-Bobald*, *Tășnad-La Sere* (Satu Mare), *Șimleul Silvaniei-Observator* (Sălaj), *Vlaha-Pad* (Cluj) *Teleac-Grușeț-Hârburi* (Alba).

În teza de abilitare am prezentat strict rezultatele cercetărilor proprii, efectuate pe probe provenite din spațiul transilvănean. O abordare complexă și exhaustivă ar fi însemnat un efort considerabil de timp, iar lipsa probelor și a resurselor de finanțare care să permită acest lucru,

m-a constrâns să mă limitez la cercetările realizate în ultimi ani. Unele situri arheologice, au oferit o cantitate importantă de macro resturi botanice, descoperite în contexte cu caracter domestic: podeaua locuinței, vatra, gropi de provizii sau menajere (*Carei-Bobald*, *Teleac-Grușeț-Hârburi*), în timp ce altele au reprezentat descoperiri izolate în contexte cu depunere rituală (*Șimleul Silvaniei-Observator*, *Vlaha-Pad*). Indiferent de contextul descoperirii, informațiile obținute în urma analizării macro resturilor vegetale sunt, în ultimă instanță, extrem de prețioase în procesul de reconstituire a dietei vegetale umane din preistoria spațiului transilvănean.

Trebuie subliniat faptul că o parte din rezultatele cercetării științifice, prezentate în cadrul tezei de abilitare sunt inedite, acestea aducând informații extrem de prețioase privind speciile de plante exploatate de populațiile epocii bronzului din Transilvania. Aceste informații sunt binevenite și pentru comunitatea de specialiști din străinătate, ele venind în completarea imensului *puzzle* privind dieta populațiilor din epoca bronzului din întreg spațiul european, dar și din Orientul Apropiat. Intenționăm să publicăm rezultatele științifice sub forma unei cărți în limba engleză, acesta fiind și motivul conceperii tezei în limba engleză, teză care ulterior sa fie accesibilă tuturor specialiștilor interesați de acest subiect de cercetare.

Revenind la subiectul tezei de abilitare, cu referire la populațiile din epoca bronzului, trebuie specificat că datorită remarcabilei evoluții din punct de vedere tehnologic, epoca bronzului a fost numită de cercetătorii perioadei ca "*First golden age of Europe*" (*Prima epocă de aur a Europei*). Însă, dacă ne raportăm la aceste schimbări, din punct de vedere al dietei umane și a noilor specii de plante cultivate de comunitățile perioadei, cercetătorii din arheobotanică au numit-o "*Third food revolution*" (*A treia revoluție a dietei umane*) deoarece noile specii de plante incluse în dieta umană au schimbat într-un mod remarcabil alimentația și comportamentul populațiilor din epocă.

Teza de abilitare este structurată pe patru capitole, unele dintre ele având și subcapitole dedicate speciilor de plante din Transilvania, dar și siturilor arheologice în care au fost descoperite acestea.

Capitolele 1 și 2 cuprind, *Introducerea și Propunerea de dezvoltarea carierei*. Capitolul 3 este dedicat *speciilor de plante din epoca bronzului din spațiul european* cu o abordare sintetică și o enumerare a speciilor importante incluse în dieta umană.

În subcapitolul 3.1. am avansat o *reconstituire a climei și vegetației* din perioada epocii bronzului bazându-ne pe o serie de studii palinologice realizate de specialiști pe zone aferente spațiului transilvănean. Subcapitolul 3.2. cuprinde *studii de caz* asupra unor situri încadrate cronologic în toate cele trei perioade menționate mai sus: timpuriu, mijlociu, târziu. Acest

subcapitol este și cel care prezintă rezultatele științifice inedite privind speciile de plante incluse în dieta umană, dar și contextele arheologice în care au fost descoperite acestea.

Subcapitolul 3.3. analizează *lista speciilor importante* descoperite în siturile epocii bronzului din Transilvania, dar și ipotezele utilizării lor în cadrul dietei umane.

Capitolul 4 cuprinde *concluziile* obținute de noi în urma analizării probelor provenite de pe siturile arheologice ale perioadei abordate și o comparație a acestora de pe cele șapte situri arheologice investigate din punct de vedere arheobotanic.

Cercetător științific dr. gr. II

Elena-Beatrice Ciută

Departamentul de Istorie, Arheologie și Muzeologie

Universitatea "1 Decembrie 1918" din Alba Iulia